

Sygn. akt IV U 541/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2015r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 9 listopada 2015r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania W. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 31 marca 2015r. znak: (...)

o emeryturę

I. oddala odwołanie;

II. zasądza od skarżącego W. L. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 541/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczony W. L. wniósł odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 31 marca 2015r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury w wieku emerytalnym niższym od powszechnego. Skarżący wskazując, że w całym okresie aktywności zawodowej do dnia 31 grudnia 1998r. pracował jako spawacz, podniósł, iż wykazał okres 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Na dowód tej okoliczności ubezpieczony wniósł o przesłuchanie świadków.

Pozwany w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Powołano się na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie Dz.U. z 2015r., poz. 748 ze zmianami; dalej: ustawa emerytalna) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami). Pozwany wskazał, że nie uznał skarżącemu żadnego okresu zatrudnienia jako pracy w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż ze zgromadzonej w sprawie dokumentacji wynika, iż skarżący w czasie aktywności zawodowej zajmował różne stanowiska pracy o zróżnicowanym charakterze wykonywanych czynności i różnej uciążliwości oraz szkodliwości dla zdrowia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) 2011r. ukończył 60 lat.

(bezsporne)

W okresie od dnia 2 września 1968r. do dnia 30 września 1993r. wnioskodawca był zatrudniony w G. Instalacjach (...) I.S. S.A. w G. (dalej również GIS w G.), przy czym do końca czerwca 1970r. na stanowisku ucznia montera instalacji sanitarnych, od dnia 1 lipca 1970r. do dnia 30 kwietnia 1979r. na stanowisku montera instalacji sanitarnych (w tym wewnętrznych instalacji sanitarnych), od dnia 1 maja 1979r. do dnia 30 czerwca 1991r. na stanowisku montera-spawacza. Od dnia 1 lipca 1991r. do końca zatrudnienia skarżący przebywał na urlopie bezpłatnym. W okresie tego zatrudnienia wnioskodawca odbył w dniach od 26 kwietnia 1972r. do 9 kwietnia 1974r. zasadniczą służbę wojskową, po czym w dniu 7 maja 1974 roku powrócił do pracy. Od dnia 6 września 1984r. do 31 sierpnia 1985r. skarżący pracował w ramach umowy kontraktowej na W. na rzecz (...) Przedsiębiorstwa (...) w K. jako monter instalacji sanitarnych. Rzeczywiste obowiązki ubezpieczonego na stanowisku montera instalacji sanitarnych (do dnia 30 kwietnia 1979r.) polegały na wykonywaniu prac przy budowie instalacji sanitarnych, wodnokanalizacyjnych i ciepłowniczych. W trakcie codziennych obowiązków zawodowych skarżący wykonywał także m.in. czynności spawacza, w szczególności po uzyskaniu w 1976r. kwalifikacji zawodowych w tym zakresie. Dodatkowo od dnia 12 sierpnia 1978r. ubezpieczony pełnił funkcję brygadzysty. W kolejnym okresie tego zatrudnienia od 1 maja 1979r. do 30 czerwca 1991r. (z wyłączeniem okresu pracy w ramach kontraktu na W.) skarżący pełnił obowiązki montera-spawacza, wykonując przede wszystkim czynności spawalnicze przy montażu instalacji sanitarnych. W trakcie pracy na W., na rzecz (...) Przedsiębiorstwa (...) w K. (6 września 1984r. - 31 sierpnia 1985r.) ubezpieczony wykonywał także prace montera instalacji sanitarnych polegające na obowiązkach zawodowych spawacza.

W kolejnych okresach aktywności zawodowej skarżący pracował:

- od dnia 1 lipca 1991r. do dnia 31 marca 1993r. w T. Zakładach Usług (...) i (...) w G.,
- od dnia 19 kwietnia 1993r. do dnia 16 sierpnia 1993r. w (...) Spółce cywilnej T. K. i J. I.,
- od dnia 1 września 1993r. do dnia 30 listopada 1993r. w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G.,
- od dnia 9 maja 1995r. do dnia 3 lutego 1996r. w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C., jako monter instalacji sanitarnych. Ubezpieczony wówczas w ramach obowiązków zawodowych wykonywał czynności spawalnicze, z tym, że jedynie przez część dziennej normy pracy.

Nadto od dnia 29 lipca 1996r. do 31 grudnia 1998r. skarżący był zatrudniony (ostatecznie do 10 sierpnia 2000r.) w Przedsiębiorstwie (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w E. jako spawacz przy budowie instalacji zarówno wewnętrznych i zewnętrznych, a także instalacji ciepłowniczych w kotłowniach.

(dowód: świadectwa pracy, wyciąg z książeczki wojskowej w aktach rentowych, a nadto kwestionariusz osobowy, podanie o pracę, protokół kwalifikacyjny, umowa o naukę, angaże, karta obiegowa, podania o zmianę stanowiska pracy, skierowania – dokumenty w aktach osobowych koperta k.26, umowy o pracę, świadectwa pracy, karty płac – dokumenty w aktach osobowych koperta k. 33, jak również zeznania świadków J. B., J. P. (1), J. S. z rozprawy z dnia 28 września 2015r. i B. K., J. P. (2), R. P. z rozprawy z dnia 9 listopada 2015r. oraz zeznania skarżącego, także w związku z jego wyjaśnieniami z tych samych rozpraw).

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie należy przybliżyć przepisy prawa, które mają zastosowanie w niniejszej sprawie, co pozwoli następnie omówić tylko okoliczności sporne.

Z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżący bezspornie spełnia kryterium wymaganej na dzień 1 stycznia 1999r. sumy 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, skończył 60 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Spór ograniczał się do tego, czy ubezpieczony legitymuje się stażem 15 lat pracy w warunkach szczególnych, również na dzień 1 stycznia 1999r.

Trzeba zauważyć, że skarżący w trakcie postępowania administracyjnego nie przedłożył świadectw na potwierdzenie wykonywania pracy w warunkach szczególnych za poszczególne okresy, zgodnie z §2 ust. 2 powoływanego wcześniej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., który stanowi, że okresy pracy m.in. w warunkach szczególnych stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w odpowiednim świadectwie, niemniej jednak świadectwo takie bądź jego brak nie jest bezwzględna przesłanką ani do zaliczenia, ani do niezaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie charakteru pracy także w oparciu o inne dowody niż świadectwo z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik go nie posiada, bądź przedkłada świadectwo nieodpowiadające określonej w przepisie formie.

Należy wobec tego wyjaśnić, że skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to obowiązujące w tym zakresie i przywoływane już kilkakrotnie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Wprawdzie wobec tego za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 53 ust. 2 tej samej ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. i tożsama regulacja w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej), jednak jednocześnie tylko tych pracowników, którzy wykonują rodzaj prac lub zajmują stanowiska pracy określone w przywołanym wyżej rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983r. W wykazie A, stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, wymieniono m.in. roboty wodnokanalizacyjne oraz budowę rurociągów w głębokich wykopach (dział V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”) oraz prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym (dział XIV „Prace różne”, poz. 12).

Gdyby można było opisać pracę skarżącego jako wykonywanie w pełnym wymiarze czasu i stale pracy właściwej dla wymienionych stanowisk, choćby łączonych w jednym czasie, zachodziłby podstawa do przyjęcia, że pracował on stale i w pełnym wymiarze czasu w warunkach szczególnych. Niemniej jednak ewentualnie taka możliwość, w ocenie Sądu, zachodziłaby tylko odnośnie okresu od dnia 1 maja 1979r. do dnia 30 czerwca 1991r. (okres 12 lat i 2 miesiące) oraz od dnia 29 lipca 1996r. do dnia 31 grudnia 1998r. (okres 2 lat, 5 miesięcy i 3 dni), co daje łącznie 14 lat, 7 miesięcy i 3 dni, i to przy założeniu, że skarżący nie korzystał z urlopu dewizowego w związku z zatrudnieniem na W.. W pierwszej kolejności zauważyć należy, że nie mogły zyskać uznania Sądu zeznania skarżącego, że wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązki spawacza już od maja 1976r., tj. daty uzyskania uprawnień spawalniczych (książka spawacza k. 4 a.s.). Zauważyć należy, że zgodnie z dokumentacją z akt osobowych wnioskodawcy, ubezpieczony do 30 kwietnia 1979r. wykonywał pracę monter instalacji sanitarnych, a dopiero od 1 maja 1979r. rozpoczął wykonywać

pracę na samodzielnym stanowisku montera-spawacza (angaż pracy z dnia 8 czerwca 1979r.), co w ocenie Sądu odpowiada rzeczywistemu objęciu przez ubezpieczonego obowiązków na stanowisku spawacza. Wskazać także należy, że skarżący, składając zeznania w charakterze świadka w sprawie J. B. o emeryturę, zeznał, że w trakcie zatrudnienia w G. Instalacjach (...) I.S. S.A. w G. pracę spawacza wykonywał od 1980r. (k. 21 akt Sądu Okręgowego w Elblągu o sygn. IV U 3384/07), które to twierdzenia korelują de facto z dokumentacją z jego akt osobowych i potwierdzają fakt wykonywania pracy spawacza od 1 maja 1979r., a nie jak twierdzi ubezpieczony od maja 1976r. Zaznaczenia również wymaga, że Sąd nie neguje, iż skarżący również przed datą 1 maja 1979r. wykonywał pracę spawacza, niemniej jednak nie miało to miejsca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Z kolei za datę końcową na stanowisku pracy spawacza należało przyjąć dzień 30 czerwca 1991r., po którym ubezpieczony korzystał w GIS w G. do końca zatrudnienia z urlopu bezpłatnego, co wynika wprost z dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych. W trakcie tego okresu zatrudnienia skarżący od dnia 6 września 1984r. do 31 sierpnia 1985r. pracował w ramach umowy kontraktowej na W. na rzecz (...) Przedsiębiorstwa (...) w K., gdzie jako monter wykonywał pracę spawacza. W tym zakresie twierdzenia skarżącego zostały potwierdzone zeznaniami świadka B. K. i J. S.. Wobec tego z okresu zatrudnienia w GIS w G. ewentualnemu zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych podlegał okres nie dłuższy niż od dnia 1 maja 1979r. do dnia 30 czerwca 1991r. Również zebrany materiał dowodowy dał podstawy do uwzględnienia w stażu pracy w warunkach szczególnych okresu pracy ubezpieczonego od 29 lipca 1996r. do 31 grudnia 1998r. w Przedsiębiorstwie (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w E. w charakterze spawacza. Szczególne znaczenie przy ustalaniu charakteru pracy skarżącego z tego okresu zatrudnienia miały zeznania świadka J. P. (2) oraz dokumentacja z akt osobowych (koperta k. 33 a.s.), zgodnie z którymi wnioskodawca wykonywał pracę spawacza przy budowie instalacji zarówno wewnętrznych i zewnętrznych, a także instalacji ciepłowniczych w kotłowniach. Świadek zeznał, że skarżący pracował w brygadzie jako spawacz, w której byli również monterzy, zajmujący się przygotowaniem instalacji do spawania. Do tego przedstawił, że podobnie wykonywano instalacje ciepłownicze w kotłowniach. W ocenie Sądu skarżący w tym okresie zatrudnienia wykonywał pracę spawacza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, zaliczaną do pracy w warunkach szczególnych. Świadek także zeznał na okoliczność wystawiania świadectw pracy pracownikom, w tym świadectwa wystawionego skarżącemu, iż były one wystawiane przez dział kadr i zatwierdzane przez świadka jako prezesa zarządu spółki bez zwracania uwagi na ich treść. W świetle powyższych ustaleń należało dojść do wniosku, iż skarżącemu przy ustalaniu uprawnień do wcześniejszej emerytury podlegał ewentualnemu zaliczeniu okres pracy w łącznym rozmiarze 14 lat, 7 miesięcy i 3 dni.

Zaliczeniu do stażu pracy skarżącego w warunkach szczególnych nie podlegały okresy pracy w T. Zakładach Usług (...) i (...) w G. (od 1 lipca 1991r. do 31 marca 1993r.), w (...) Spółce cywilnej T. K. i J. I. (od 19 kwietnia 1993r. do 16 sierpnia 1993r.), w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. (od 1 września 1993r. do 30 listopada 1993r.) oraz w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. (od 9 maja 1995r. do 3 lutego 1996r.). Nie mogło zyskać aprobaty Sądu, iż skarżący w powyższych okresach zatrudnienia wykonywał pracę spawacza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że ubezpieczony, składając zeznania w charakterze świadka w sprawie J. B. o emeryturę, zeznał, że w trakcie zatrudnienia w T. Zakładach Usług (...) i (...) w G. od 1991 do 1993r. jego praca polegała na montażu instalacji wodociagowych, ciepłowniczych i sanitarnych, przy czym prace związane ze spawaniem stanowiły 80% wszystkich prac, a 20% stanowiły pozostałe prace montażowe tzw. biały montaż, przy czym wśród prac związanych ze spawaniem 60% było prac spawalniczych, a 40% prac przygotowawczych do spawania. Zatem wobec już tej okoliczności obecne twierdzenia skarżącego z rozpatrywanej sprawy o stałym wykonywaniu pracy spawacza nie mogły zyskać waloru wiarygodności, a do tego dają podstawę do przyjęcia, iż zostały złożone w celu uzyskania uprawnień emerytalnych. Z tej przyczyny zachodziły także podstawy do nieuwzględnienia także pozostałych okresów pracy skarżącego na kontraktach u ww. pracodawców, tym bardziej, że twierdzono, że wykonywana u nich praca za granicą miała podobny charakter u każdego z tych pracodawców. W świetle tak ustalonego stanu faktycznego bez znaczenia pozostawały dowody z osobowych źródeł dowodowych w postaci zeznań świadków, które – w świetle sprzeczności z zeznaniami skarżącego jako świadka w sprawie dotyczącej J. B. – nie mogły zyskać pierwszeństwa przed dokumentacją z akt osobowych skarżącego i w ten sposób ją podważyć.

Zaznaczenie także wymaga, że z zabranego materiału dowodowego nie wynika, żeby skarżący w czasie aktywności zawodowej przed 31 grudnia 1998r. wykonywał roboty wodnokanalizacyjne oraz budowę rurociągów w głębokich

wykopach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wprawdzie z zebranego materiału dowodowego wynika, że skarżący przy montażu instalacji wykonywał również pracę w wykopach, niemniej bez wątpienia nie była ona wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co wynika choćby z zeznań świadka R. P. z rozprawy w dniu 9 listopada 2015r. Trzeba zaś podkreślić, że pracami wodnokanalizacyjnymi w warunkach szczególnych, zaliczanymi do stażu pracy uprawniającego do wcześniejszej emerytury, są prace jedynie w głębokich wykopach, co wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 stycznia 2014r. w sprawie o sygn. II UK 247/13. Zatem w sytuacji skarżącego, badając jego uprawnienia do wcześniejszej emerytury, należało dokonać ustaleń w kontekście świadczonej pracy na stanowisku spawacza.

W świetle powyższego, nawet przy założeniach korzystnych dla ubezpieczonego, nie da się przyjąć, że wykazał na dzień 1 stycznia 1999r. staż pracy w warunkach szczególnych dłuższy niż około 14 lat i 7 m-cy. Tylko stała i wykonywana w pełnym wymiarze czasu praca w warunkach szczególnych wiąże się z takim stopniem uciążliwości, że powoduje szybszą utratę zdolności do świadczenia pracy, uzasadniającą uprawnienie do wcześniejszego skorzystania z prawa do emerytury. Tym samym wnioskowane prawo do emerytury nie mogło być przyznane. Należy podkreślić, że prawo do obniżenia wieku emerytalnego ma charakter wyjątku, wobec czego jego zakresu nie można rozszerzać w drodze wykładni przepisów prawa, która musi być ścisła, co m.in. nie pozwala ani na rozszerzającą wykładnię załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, ani na pominięcie stałości wykonywania pracy w warunkach szczególnych i pełnego jej wymiaru jako przesłanki przyznana przedmiotowego prawa.

W tym stanie rzeczy, wobec braku podstaw do uwzględnienia odwołania, Sąd na podstawie art. 477¹⁴§1 kpc odwołanie to oddalił.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98§1 kpc, to jest w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Zasądzona z tego tytułu od skarżącego kwota 60 zł, to stawka minimalna wynagrodzenia pełnomocnika organu rentowego, wynikająca z §11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013r. poz. 490 ze zmianami, w brzmieniu sprzed 1 sierpnia 2015r. – z uwagi na datę złożenia odwołania).